NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih rečí.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **VIII.** V sredo 10. maliga travna (aprila) 1850. *List* **15.**

Nekteri nar imenitništ pripomočki za povzdigo kmetijstva.

Je kmetovavec skerbel za pomnoženje živinske klaje in gnojá, mora potem še posebno skerbeti, de ima vedno velik kup gnojá v gnojni jami.

Ozrímo se, kar gospodarstvo z gnojem zadéne, po nemških, slovanskih in ogerskih kmetijah, in kmalo se bomo prepričali, de v teh deželah veči del kmetovavcov še nima praviga zapopadka od visoke vrednosti gnojá, ki je podloga vsiga kmetovanja — prava zlata ruda.

Žalostno, pa vunder resnično oponašanje!

Večimu delu kmetovavcov ni gnoj nič druziga, kakor soderga, ki se mora iz hleva spraviti, kader ga je preveč v njem, de pride na gnojiše pod kap in na sonce; de iz njega izteče vsa gnojnica, ki je za rastljine to, kar je vino za slabiga človeka; de druziga nič ne ostane v njem, kakor suha slama in dračje, ktero svojo poslednjo moč še s tem zgubí, de se na njive v majhnih kupcih navozi in velikrat po več tednov ležati pustí, de vsa njegova moč v podnebje zgíne, namest de bi se berž po njivi enakomerno raztrosil in plitvo podoral.

Kdor že mora gnoj po zimi na njivo peljati, naj ga skida saj na velike kupe, de skozi in skozi ne premèrzne in svoje močí ne zgubí.

Pri plitvi zemlji s pešeno podlago raztrosi gnoj po njivi in pusti ga ležati, dokler ne seješ; zakaj če ga podôrješ in še le veliko pozneje seješ, se bo iz gnoja ocedila nar rodovitniši mast v pesek, in zguba je velika.

Kdor hoče domá z gnojem prav ravnati, naj dela takóle, kakor skušnja in dobra kmetijska vednost učí:

Na dvoru ali kjer je scer pripraven prostor (ne pod kapam, ali kamor celi dan sonce pripeka temuč bolj pod senco), si napravi gnojno jamo, k večimu 2 sežnja (klaftri) globoko, ktero po straneh dobro zadelaj, na dnu pa z ilovco terdó zatolči, ki ne spusti gnojnice skozi.

Je gnojna jama napravljena, namêči nekoliko perstí, kakoršne koli, posebno pa blata iz grabnov ali iz kakošne mlake ali pa ruše v njo, in kidaj potem od tedna do tedna hlevni gnoj v njo, dokler ni polna.

Takó nakopičen gnoj pokrij spet s perstjo, na ktero, kakor poprej, gnojá nakidaj.

Perst se napije tako gnojnice, in je posebno za senožeti kaj dober gnoj!

Hočeš moč hlevniga gnojá še povikšati, in, ko to storiš, tudi amonjakov smrad v hlevu odpraviti ali saj pomanjšati, potresi včasih gnoj v hlevu z gipsam, ali ga poškropi z hudičevim oljem (Vitriolöhl), ki je z vodó zmešano, de ni prehudo. Gips ali hudičevo olje, ki se sprimeta z amonjakam, to je, s tisto rečjó, ktera v hlevu smerdí, napravita, de rodovitni amonjakovec ne more iz gnoja zbežati, ampak de v njem ostane. Tako se doseže z majhno rečjó dvojni dobiček: Gnoj ostane rodovitniši, in smrad v hlevu ne škodje živini.

Tam pa, kjer kmetovavci niso v stanu, dovelj persti med gnoj na gnojnim kupu razgerniti, naj kup takó napravijo, de v sredi kupa luknja ostane, v ktero se od časa do časa gnojnice vlíje, de se je gnojni kup počasama skoz in skoz napije. Dobro je pri tem ravnanju tudi nekoliko hudičeviga olja gnojnici priliti, preden se v luknjo gnojniga kupa vlije.

(Konec sledí.)

Laták pomoček gosence pokončati.

Spet smo brali od mjileníce ali žajfence, de je gotov pomoček, gosence pokončati. Nek kmetijski časopis pravi: Pobiranje gosenc z dreves je zamudno delo in tudi se pri tem delu veliko mladík pokončá. Nar hitrejši in nar ložji pomoček je žajfenca, to je, navadna žajfa za perílo se raztopí v merzli vodi. Za 20 krajc. žajfe je dovelj, več sto gosenc pokončati. Žajfenca se zjutraj in zvečer z ročno brizglo na drevésa brizgla, kjer so gosenčne gnjezda. Žajfenca je hud strup za gosence.“ — Takó priporočujejo nekteré skušnje žajfenco — prav bi bilo, de bi se ta pomoček tudi pri nas na več krajih poskusil, in de bi nam kmetovavci po tem svoje skušnje na znanje dali.

Od oprostenja zemljiš

na daije.

Ukaz ministerstva od 13. septembra 1849, §. 5. čerka *d*, pravi: de vse pravice gruntnih gospósk zastran predkupovanja nehajo brez odškodovanja.

Veči del so bile te pravice pri mitnih gruntih v navadi; pa že patent 31. marca 1788 jih je overgel, kér po tem patentu grajšine niso směle gruntov spet nazaj vzeti, kader so rodovi pomèrli, na kterih število so jim bili mitni grunti v užitek dani, ampak ône so bile zavezane, take grunte drugim prepustiti, ali — kakor se sploh govorí — kaufertne storiti.

Mitni grunti so po §. 12. ukaza 12. septembra 1849 v last sedanjim posestnikam izročeni; kakošno plačilo pa bojo gruntnim gospóskam za nje dali, bo ob kratkim od ministerstva razločeno, kér mu je Ljubljanska komisija v ti zadevi že predlog predložila.

Na dalje razloči pričijoči §. pod čerko *e* in *f*, de vse odrajtvila, ktere so podložni grajšinam zavoljo oskerbništva deželskih sodnij (Landgerichte) in zavoljo oskerbništva sodnih in politiških opravil dajali, brez odškodovanja nehajo.

Imenovani ukaz oznani v §. 5. pod čerkama *e* in *f* sledeče odrajtvila, ktere imajo brez odškodovanja ne-

hati: tlaka, ovès in jeziki za deželsko sodno gospósko (Landgerichtsrobat, Langerichtshafer, Landgerichtszungen), kancelijski ovès (Amtshafer), sodnjiška tlaka za sodnjiške poslopja (Gerichtsrobat für die Jurisdiktionsgebäude), denar za gospóskno varstvo (obrigkeitliches Schutzgeld), denar za ogenj (Feuergeld), denar za čuvaja (Wachgeld).

Tém odrajtvilam bi imele mende tudi sledeče davšine prištete biti, kér so enake lastnosti, namrec: tlaka za prenašanje uradniških pisem in dnarjev (Bothenrobat mit Briefen und Geldern), pojezdni ovès (Pojesden oder Steuerritthaber), pojezdni denar (Pojezdengeld), denar za popotno varstvo (Skartgeld, Escortgeld)

Kér pa dozdaj vse posamesne odrajtvila vsih grajšin še niso znane, bo treba pri distriktnih komisijah na tanjko razločiti, ako ima kaka davšina svoj izvirk v imenovanih grajšinskih opravilih.

Posebno moramo opomniti od deželskih sodniških gojzdov ali borštov (Landgerichtswaldungen), v kterih so grajšine to lastíno za to imele, kér so deželsko sodnijo (Landgericht) opravljale in v njih potrebne dervá za kurjavo kancelij in kéh (arestov) dobivale; zraven tega pa so tudi podložni imeli prosto pravico do lesa.

Kér je tedaj opravilo deželske sodnije že davno nehalo, se ima tudi ta reč poravnati, kakor je pravično. To de lastnost takó imenovanih deželskih sodniških gojzdov mora biti na tanjko skazana, de se nikomur krivica ne zgodí. Ambrož.

Dopis kmetijski družbi.

Predraga mati! Nikdar Vas, zlata mati, ne bom pozabíla zató, kér ste me v Planino poslali. Serce mi od veselja igra, ki ga tudi Vam, ljubljena mati, de se z menoj radujete, razodeti hitim. Prav srečen dan, kterimu enaciga še nikdar nisim doživela bila, sim tù 2. dan t. m. obhajala.

Povabila sim namreč bila svoje meni udane prijatle v sôbo svojiga neutrudljiviga in za moj in za prid mojiga kraja in naše domovíne unetiga zagovornika gospoda Matija Korena — naj ga Bog živi in ga nam dolgo ohrani! — de bi se z odboram posvetvala zastran kmetijskiga gospodarstva.

Nar poprej Vam moram povedati, de me je kaj serčno razveselilo, ko sim slišala svoje ljubljene podpornike okrog mene zbrane večidel v milim domačim jeziku se pogovarjati. Prijazno so mi pota razodevali, ki k obilnim zakladam peljejo; povedali so mi lepo, kakó bi se dalo vode, ki mi travnike in njive škodljivo zalíva, znebiti; kako naj delam, de mi kerme ne zmanjka, de mi gojzd ne opeša, de bom debele vole in lepo čedo molznih krav imela; podučili so me kakó bi se nar hitreje s sadjonosnim drevjem in murbami preskerbela; kakó naj cesto brez prevelikih stroškov in zamude lično ohranim; in kakó naj z maham pokrite senožeti zboljšam i. t. d.

Glejte, ljuba mati! v kakó srečnim kraji med zvestimi prijatli se znajdem, in še mnogo si jih bom pridobila, kér sim prepríčana, de mi bodo radi v pomoč pristopili za svoj in moj prid.

Svesta sim si pa tudi vaše resnične ljubezni, predraga mati! zato Vas lepo prosim, de mojih prijatlov kmetijskiga stanú, ki Vas bodo prosili, de jim k meni priti dovolite, ne boste z jezikam odganjali, ki ga ne razumejo, ker po tem takim namen, vsaciga, tudi prostiga, pa scer znajdeniga kmeta podučiti, bi se ne dosegel. Dajte mu tudi pooblastivno pismo (Diplom) v njegovim domačim jeziku. *)

Terdno se nadjam, de, če Bog srečo da, mi tukej ničesar manjkalo ne bo. Z Bogam! Vas lepo pozdravim

Vaša hvaležna hči,
kmetijška podružnica v Planini.
(Podgrivarski.)

Popis Cerkniškiga jezera na Notrajnskim.

(Dalje.)

Potoki in viri, ki tudi o suhim vreménu stanovitno v jezero tekó, so sledeči:

a) Ložki velki Oberh, ki v zglavje jezera teče, se po sredi njega proti Vodonosu vije in naliva malo Ponikvo, Beček, Sitarco in druge jame. Lahko je zapopasti, de velki Oberh v jezero mnogo vode stoči, če se prevdari, de voda, ki pod imenam Velki Oberh v jezero teče, ob deževnih časih velik kos visoke Obloške planjave potopí, in potem po mnogih požerkih poserkana, se po tamnih podzemeljskih žoltnih v Ložko dolíno steka, kjer včasih, posebno ob hudih nalivih, pri sv. Roku za Ložam tudi človeške ribice (proteus anguineus) na svetlo prinese. Potem, ko se z Verhniškim in Šneperskim Oberham zedini, zalije skorej polovico dolnje fare, in storí Podobcam (Popotcam), Nadleščenam, Podcerkljanam in pa Dancam, noter do Danske golobine, silno škodo, kjer se pod zemljo s strašnim šumenjem valí, dokler golobine ne zagoltne, in privrè unikraj Gole Goríce po pol ure dolgim podzemeljskim teku z velikim šumenjem in kípenjem zopet na dan v zglavje jezera.

b) Dalje od Oberha na levi strani hohljá močán potok, ki Levišče in druge jame na desni strani Otoka zalíva, in se mu Tresenec mende zató pravi, kér vodo iz zemlje trese in jo nakviško poganja. *)

c) Na ravno ti strani za Otokam izvíra otoški Oberh, kjer Otočani vodo zajemajo. On v svojim teku proti Bobnarcama zadnjiga jezera jame Gèbno, Kotel in Ponikvo napolnuje.

d) Iz Ušive Loke, ki je blizo Suhe Doljce, tudi še na ti strani stanovitno tečeta dva studenca, ki nimate posebnih imén.

Desna stran jezera pa sprejemlje:

a) Šterbešico, **) ki se z Lepšenšico sklene in v velki Oberh teče;

b) Žerovnšico, Grahovšico in pozneje tudi z Martinšico združeno, kamor se tudi studenca Grebenec, ki pri sv. Vidu, in Globovšek ki pri sv. Magdaleni izvíra, ocejeta. Vse te vodé, čez Rejtije tečejo, in v požertnim Vodonosu blizo Spodnjiga Jezera tek dokončajo, in

c) Cerkniško, ki v znožje jezera mirno teče in dokaj mlinskih in žagnih kolés vertí.

Imenovane vode ne prestopajo v suhih časih svojih obal (bregov), temuč napolnujejo po svoji zmožnosti jame svojih strug, in če kaka votlína v strugi začne požrešno potok požirati, tudi struga kmalo presahne, in čolni, od sončnih žarkov nemilo paljeni, poleg suhe struge bolj mirno počivajo, kakor na morju barke, kader jih močne sidra (mački) na dno morjá pripnó. Kader so pa hudi nalivi, se voda močno naraša, in od

*) Gotovo bo to pismice »kmetijsko družbo« razveselilo, kí je že z velikim veseljem brala od visoke častí vredniga gosp. predsednika poslani napoved (program) tistih rečí, ki so imele v pervim shodu Planinske podružnice v pomén priti. Kakšno veselo in za domovino koristno življenje se bo obudilo v kmetijstvu, če bojo podružnice takó djansko pomagale. Z veseljem pričakujemo natanjko zvediti posamesne sklepe perviga zbora. Kar diplome zadene, je bílo v poslednjim velkim zboru v Ljubljani sklenjeno, de naj se pišejo Slovencam slovensko, Nemcam pa nemško. Vred.

*) Nekteri pravijo, de se mu zató Tresenc pravi, kér skorej vsakiga, kdor iz njega pije, merzlica tresti začnè.

**) Kjer se rade vidre deržé.

vsih straní skup vrè; ne valí se samo iz višjih gorá in raznih krajín, temuč tudi — kar je posebno čudno — iz ravno tistih jezerskih votlín, ktere so jo v suhim vreménu neizmerno požirale. Iz tega se vidi, de ima Cerkniško jezero pod seboj prostorne votline, v ktere vodo o suši požira, o hudih nalivih pa iz sebe valí, kar sta žlahtni Franc Steinberg že v létu 1758 in Tobija Gruber v létu 1781 terdila.

Vse to pa ni težko zapopasti, če se pomisli, de iz visocih gorá, kader dežuje in se sneg topí, hudourniki silno šuméče prideró; na Javorniku pa, akoravno po dolgim in širokim veliko prostora obseže, kjer se snegá na sežnje nasuje in kjer se hudi oblaki silne vodne teže znebujejo, vender le dežnica s snežníco vred po globinah in jamah tako naglo zginete, de hudournikov skorej slediti ni.

Voda tedej, ki se v velicih jezerskih predalih in tamnih skrambah nabéra in jih do verha napolne, tedej vedno po dolgih lijakih va-nje pritiska, mora po ravno tistih votlínah o deževju pritekati, po kterih ob suši odteka, in kér se nektere jame z 5, 6 do 9 sežnjev debelo vodeno odejo pregernejo, in ker tudi iz nekterih drugih jam, kakor iz Sitarce, posebno če silne nalíve hud grom spremlja, voda čudo močno kviško kipí, se lahko spozná, de kaj jako v zdoljne podjezerske shrambe po visokih žilah voda pritiska.

(Dalje sledí.)

O Prešernovim spominku.

Vsak spominek, ki ga narod imenitnim možém stavi, ga tudi sebi stavi, kér spominek kaže, de se je narod zavedil svoje dolžnosti, svojiga poklica, svoje močí, da je spoznal pomembo take stavbe, ki je priča hvaležnosti in spodbada k enacimu, slavo zaslužljivimu načinu. Naj bolj nas mika perva rožica, naj bolj nas veselí danica med zvezdami, naj bolj osreči perva ljubezen; — kaj, dragi Slovenci! kaj so nam pervih citer slavniga rojaka gosp. Prešerna premili glasovi takó hitro krog ušes pošumeli, da bi ne bili v serce segli s sladkostjo občutkov hvaležnost izbuditi, želje povzdignuti, njemu spominek postaviti, da on je bil, ki nam je pot pokazal v zaklade bogatiga materniga jezika, ki je s prebudivnim glasam pél:

»Manj strašna noč je v černe zemlje krili,
Ko so pod svítlim soncam sužni dnovi!«

»Slovenec že mori Slovenca brata,
Kako strašna slepôta je človeka!«

»Viharjov jeznih merzle domačije
Bile pokrajne so, kar Samo!
Tvoj duh je zginil, kar nad tvojo jamo
Pozabljeno od vnukov veter brije.«

»Vremena bodo Krajncam se zjasníle,
Jim milši zvezde, kakor zdej, sijale,«

Komu, ako se mu je ljubezen do domovíne v persih oživela, se ne pretresa pri téh glasih serce? komu se želja ne vzdiguje in volja, se pri stavbi znamnja — perviga spominka slovenskiga djanja — vdeležiti, ki bode porok slovenske prebude in zavednosti. Tje k znamnju bode šel starček, in vprašaje po njega pomembi bo zvedil, de je spominek možá, ki iz njegoviga rodú, iz njegoviga stanú je poln ljubezni bil, nadušen za materno slavo. Mati memo otroka peljaje bode mladimu sercu besede vsadila, ki bodo še pozno mnogo sadú domovini obrodile. Z vnetim sercam se bode mladost krog njega zbirala, se svojiga rodú in njegovih potreb zavedši to pot nastopila, na kteri se pride v slavišče hvaležniga roda. Slehernimu bo govoril spominek svoj velik namen, ki spoznati vsak ga mora, ako ni z dušo na tla, s sercam gnjusobi privezan. Delo celimu narodu veljá, tedej naj se vès narod v njem zjedini!

Veliko se je že v tej reči govorilo, vabilo, prosilo, ali zanikernost, (dedvana napčnost Slovencov) nas tudi v tem zaderžuje. Proč z njo in hitro z doneski skupej, da se zamore spolniti, kar je tako važno, da stavi se pervi kamen domačoslavniga poslopja!

Pa ne samo da se postavi spominek, temuč tudi; kak? in kje? je za pomisliti. Če nepoklican svojo misel razodeti se prederznem, naj nobeden za zlo ne vzame, temuč napčnosti in pogreške z boljšim svetam nadomestí. — To je gotovo pervo, da more spominek namenu primeren biti. Rajni pesnik je iz prostiga navadniga govora tak gladák, sladák in mili jezik, svoje občutke izreči, izlikal, da se kot beli marmelj iz navadniga kamnja sveti. Tedej bi bil primern, priličen tak spominek:

Velika, terda, gosta, naravno obdelana skala na prešerni podlagi, v sredi vglobočen in z lovoram obrobljen marmelj, čist in bel, kot sneg, in sicer na dveh straneh z nadpisam; na eni strani:

„Francetu Prešernu, pesniku,
rojenimu . . . . . umerlimu . . . . .“

na drugi: *„Slovenija.“*

Iz verha naj — če je mogoče — njegovo obličje (Büste) se ozira, ali naj se lepa lira olovorona sveti.

Kje pa naj se postavi spominek? — Štiri kraje bi vedil priporočiti; vsak ima kaj za-se. V njegovim rojstnim kraju na „Verbi“ na Gorenskim in sicer pri poti, de tudi popotnik zvé za dom slavniga pesnika. — Drugi kraj bi utegnil biti v Ljubljani na lepim šolskim tergu, ker je tukaj v šolo hodil, si svoj um izbistril; slovenska mladost bi tukej zmiraj pred očmí imela obudevavca k velicimu namenu. — Tretji kraj bi znal primeren biti v naj lepšim kraju naše domovine — na „Jezeru“, ki ga je v slavni pesmi „Kerst pri Savici“ tako veličastno popisal. Kraj in njegove poezije so si v žlahti; tujci tù sèm obilno zahajajo, ki bi z njegovo slavo tudi njegove pesme po svetu zanêsli. — Četertič v kraju njegoviga zadnjiga stanovanja in njegove smerti — v „Krajnju“, kjer njegovo truplo počiva.

Ako bi imel jez voliti, bi drugi ali poslednji kraj izvolil; vsaki kraj pa bode gotovo naj lepšiga kinča cele domovíne se oponositi zamogel, ki bode spominek Prešernov nosil. — Na pokopališu naj se pa zaznamva, kje da njegovo truplo počiva. Duh njegoviga djanja naj se pa slaví s spominkam, ki naj ne bo na samoti, temuč v sredi Slovencov govoreč slavitelj in budeč glasitelj na tergu ali na poti. —

Častito „slovensko družtvo“ v Ljubljani! ki si se podstopilo te slavne naprave, nikar ne zaverzi mojih predlogov in ne zameri mi prederzne besede, in dobro premisli važno reč; hvaležnost vsih Slovencov bo tvojim trudu gotova; na tebi leží, obljubo spominka izpeljati — vredno in primerno.

L. Kamnogorski.

Hvala, komur hvala gré!

Kér so unidan „Novíce“ pravično potožile, de nektere kancelije srenjam ne dopisujejo, kakor vstava ukaže, v domačim jeziku, kteriga vsi srenjčani razumejo, z veseljem oznanijo danes, de so že nekteri kantonski poglavarji, ki so si svesti vstavniga naukaza, in ki srenjam slovenskih krajev slovensko dopisujejo. Gosp. Pauker, poglavar Krajnskiga kantona, ki si je s svojim prijaznim obnašanjem kmalo serca mestnikov in deželanov ondašnjiga kantona pridobil, je razposlal unidan vsim srenjam sledeči dopis, v kterim župane in prisežne možé prijazno povabi, de

naj pridejo sostavo novih srenj pregledat. Ta dopis se takole glasí:

»Županu in prisežnim možém v — — — — —«

»Popis vsih srenj ali sosésk, kakor imajo za naprej postati, je končán. Kdor ga hoče pregledati, naj pride v kancelijo c. k. kantonskiga poglavarstva v Krajn, ali pa k g. oberrihtarju.«

»Po letém popisu so sedanje katastralne ali mérske soseske — — — — — — v eno sosesko, ktera se bode imenovala — — — —, zvezane,«

»Če se vam, župan in prisežni možjé, zdi, de letá zveza bi ne bila koristna, ali ko bi se vam zdélo, de je k vašimu pridu, se s kakoršno drugo sosesko zvezati, morate svojo pritožbo do 14. prihodnjiga maliga travna pri c. k. kantonskim poglavarstvu v Krajnju na znanje dati. Pozneji pritožbe se ne bodo poslušale.«

»Od c. k. kantonskiga poglavarstva v Krajnju 29. sušca 1850.«

Vse nekašno drugač se prileže tako prijazno povabilo prav po domače predloženo, ki ga vsak srenjčan dobro razume; vse veči zaupanje do gospóske in veči ljubezin se ukorenini s tem, če gospóska govorí in piše v tistim jeziku srenji, ki ga cela srenja razume. Torej hvala, komur hvala gré!

Slovensko gledíše.

Odbor slovenskiga gledíša, ki je bil v 14. listu novic oznanjen, se je snidel 4. t. m in odborniki so izvolili za predsednika občno spoštovaniga kupca gosp. Korlna Holcerja, in za namestnika gosp. dohtarja Strupita; za tajnike gg. Ambroža in Dr. Kluna. Za vodstvo opravil se je odbor razdelil v dve versti, namreč denarno oskerbništvo so prevzeli gg. Holcer, Debevc, Šreyer in Eržen, — umetalne opravila pa vsi drugi udje zbora. Na dalje se je sklenilo, de naj se izdela osnova cele gledišne naprave, za ktero delo so bili izvoljeni gg. Ambrož, Dr. Merk, Dr. Bleiweis in Dr. Klun takó, de bo načert 18. t. m. pri odboru v pretresovanje vzet. Zastran nabiranja več delnic (akcij) bodo posebni listi na več krajev poslani, in takim rodoljubam izročeni, kteri bojo nabero akcij prevzeli. Tisti prijatli te domorodne naprave pa, kterim morebiti ta vabilni list v roke ne pride, so povabljeni pisane naročbe na delnice gg. Ambrožu ali pa Dr. Klunu v Ljubljano poslati.

Novičar iz Ljubljane.

Konec tega mesca pridejo Cesar v Ljubljano. Mestni odbor se je v pondeljik posvetoval, veseli pervi prihod Cesarja slovesno obhajati. — Kakor se sliši, se bojo prihodnjič in celo poletje iz Ljubljane ob nedeljah in praznikih ob dveh popoldne nekteri vozovi po železnici v bližnje kraje vozili, kar bo Ljubljančanam, ki bi se včasih radi na prehod peljali, pa gotovo tudi kerčmarjem (birtam) ondašnjih krajev prav všeč. — Sliši se, de bojo dela za železnico čez Ljubljansko močirje in Kras v Terst za to léto še odložene, zató kér se pri natanjčnim preiskovanju kaže, de čez močirje in Kras železnico peljati, bo silno težavno in je tedaj še veliko premisliti in preiskati. — Pot, koder naj bi železnica od Zidaniga mósta v Zagreb šla, bojo inženirji že létas določili. — Blagó za obléko žandarjev na Krajnskim oskerbeti, je Ljubljanskim kupcam izročeno, izdelovanje obléke pa Ljubljanskim šivarskim mojstram, kar jim bo lep zaslužek doneslo, kér bojo veliko dela dobili, in to je prav. — Gosp. predsednik Planinske kmetijske podružnice je poslal središnimu odboru v Ljubljani popís pomenkov in sklepe 1. zbora poddružnice, iz kteriga se vidi, de bojo podružnice prav koristne naprave. — Predsednik Radoljške poddružnice, gosp. tehant Krivic, je napovedal pervi zbor ondašnje podružnice na 18. dan tega mesca, ki se bo v hiši Radoljške šole ob devetih dopoldne zbral. Upati je, de se bo veliko udov snidilo. — Kakor smo zvedili, bo vikši šolsko svetovavstvo za Štajarsko, Krajnsko in Koroško deželo v Gradcu zedinjeno. — Prav opomni „Ljubljanski časnik“ „de bi bila pozabljena Ljubljana, kér je središe slovenskih deželá, za to nar bolj pripravna.“

Novičar iz mnogih krajev.

2. dan tega mesca je bila slovesna delitev Marije-Terezjiniga reda tistim generalam in oficirjem, ki so si v poslednjih vojskah nar veči slavo pridobili. Po sv. maši na veliki predmestni planjavi so Cesar sami delili ta red, ki je nar imenitniši. — Konec tega mesca se bojo Cesar v Ljubljano, v Terst in Dalmacijo podali; nazaj pa bojo šli skozi Koroško in Tiroljsko. — Ministerstvo kupčijstva je razglasilo začasne postave za napravo kupčijskih in obertnijskih zbornic (Handels- und Gewerbskammern), ki se bojo kmalo vstanovile v poglavitnih mestih vsake dežele. — Sliši se, de ministerstvo notranjih oprav že pripravo dela za željno pričakovane deželne zbore. — Ministerstvo kupčijstva je razpisalo darílo od 20,000 cekinov za nar boljši hlapon (Locomotiv), ki je v stanu tudi navzgor vozove vleči, se vé de, kolikor je to na železnici mogoče. — Ministerstvo je razločílo. de udje oprostivne komisije, ki namestujejo grajšine in kmete, ne bojo dobili plačila iz deržavne, ampak iz deželne denarnice. — Pred mescam rožnikam se ne bo dalo žandarijo s potrebno opravo takó oskerbeti, de bi môgla svojo službo začéti. — Tudi v mestu Botzen na Tiroljskim je srenja vpeljala davk za pse, 2 gold. za eniga psa na léto; dohodke iz tega davka bo srenja obernila za srenjske potrebe. — Dunajska hranilnica (šparkasa) je v svojim mesečnim dokazku na znanje dala, de ji je bilo od 26. do 30. dneva preteč. mesca za 119,843 gold. in 53 krajc. več denarja za shranjenje izročeniga, kakor iz nje vzetiga. — Cena zlatiga in sreberniga denarja je spet padla. — Ban Jelačič se bo — po Dunajskih novinah — 23. dan maliga serpana z mlado (16 let staro) grofinjo Stokau v Napajedlu poročil. — Dr. Smetena je odstopil od vredništva časopisa „Union“, ki ga je po njem Dr. Gabler prevzel. — V Kutnji Gori na Českim izhaja nov českí časopis za kmetijstvo, obertnijstvo in kupčijstvo, pod imenam „Swatopluk“. Vrednik je g. Žalud. — „Ostdeutsche Post“ že spet z glavo kima čez „panslavizem“, ker pravi: „Čudno (!!) je, de se ravno zdej 4 imenitni nemški pesniki na Avstrijanskim kot tolmači slovanskiga pesništva s prestavo slovanskih pesem na dan prikažejo, namreč Anastazi Grün (naš slavni domorodec Auersperg) s prestavo slovenskih pesem, L. A. Frankel s serbskimi junaškimi popevkami, ki pridejo na dan pod imenam „Gusle“, Dr. J. N. Vogel s pesmijo „Marko Kraljevič“ — in Dr. Kapper z epozam „Car Lazar“. — Od vunanjih deželá se ta teden ni nič posebniga slišalo, kakor to, de priprave za slovesni sprejem papeža so bile v Rimu začasno odpovedane; dan papežove vernitve v Rim tedaj še ni gotov.

Pogovori vredništva.

Gosp. Dr. Š. v Celji: Vaš milodar za pogorelce na Škaručni smo prejeli in ga bomo odrajtali.

Današnjimu listu je pridjan 15. dokladni list.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*